

DUURZAAMHEIDSPAN 2008 – 2016

SITTARD-GELEEN



DUURZAAM EN ENERGIEK

september 2008
Jos van Rooy



Inhoudsopgave

- 1. Inleiding**
- 2. Gezamenlijke ambitie**
- 3. Stadsvisie en meerjaren ontwikkelingsprogramma**
- 4. Sittard-Geleen duurzaam en energiek**
 - 4.1 Hoofddoelstellingen
 - 4.2 Thematische uitwerking
 - 4.2.1 Gezamenlijke ambitie
 - 4.2.2 Duurzame gemeentelijke organisatie
 - 4.2.3 Duurzame energie
 - 4.2.4 Duurzame ruimtelijke ontwikkeling
 - 4.2.5 Duurzame mobiliteit
 - 4.2.6 Duurzame economie
- 5. Ambitieniveaus, capaciteit en middelen**



1. Inleiding

Klimaatverandering, stijgende energieprijzen, toenemend gebruik van grondstoffen, schaarse ruimte, filedruk, het heeft een grote impact op mens, natuur en onze leefomgeving. In toenemende mate beseffen we dat de knop om moet en we zorgvuldiger met ons leefmilieu om moeten gaan.

Reeds in 1987 werd in het rapport van de VN het probleem beschreven dat de mens bezig is de aarde uit te putten en hiermee de toekomst voor de nieuwe generaties in gevaar brengt. Het begrip duurzame ontwikkeling werd geïntroduceerd. Hieronder werd verstaan; *een ontwikkeling die voorziet in de behoefte van de huidige generatie zonder daarmee voor toekomstige generaties de mogelijkheden in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien.*

Zo gesteld is duurzame ontwikkeling een vrij abstract begrip. Meer praktisch geformuleerd betekent duurzame ontwikkeling dat de mens geen rooibouw pleegt op het milieu.

Vertaald naar onze directe leefomgeving betekent duurzame ontwikkeling zorgen voor een leefbare en veilige buurt, met schone lucht, goede en energiezuinige woningen, gezonde voeding en een overstap op schone productieprocessen en landbouw.

Gemeenten vormen bij uitstek de overheid die duurzame ontwikkeling concreet moet maken. In de stad wonen, werken, consumeren en recreëren mensen. Daar ligt de opgave om de goede bedoelingen mét burgers en bedrijven gebiedsgewijs en op maat om te zetten in een toekomstvaste werkelijkheid.

De gemeente Sittard-Geleen heeft de 'duurzaamheidshandschoen' reeds eerder opgepakt. Er zijn aansprekende resultaten geboekt op het gebied van duurzaamheid. Projecten als de biomassacentrale, warmtepompprojecten voor woning- en utiliteitsbouw, zonneboileracties, energiebesparingsteams in de wijk, de duurzame energieringleiding op bedrijventerrein Borrekuil en het convenant duurzaam bouwen, dragen hun steentje bij aan "een betere wereld".

Willen we echter de gevolgen van klimaatverandering, het verkwisten van grondstoffen en het aantasten van de biodiversiteit een halt toeroepen, dan zullen we ons samen met burgers en bedrijfsleven, extra moeten gaan inspannen. Ook in het licht van de forse toename van de wereldbevolking en het streven van miljarden mensen naar een levensstandaard en de consumptieve levensstijl van de westerse wereld, vergt daadkracht.

In januari 2008 heeft Sittard-Geleen een belangrijke stap gezet door het Klimaatakkoord 2007-2011 met het Rijk te ondertekenen.

In het thans voorliggende duurzaamheidsplan 'Sittard-Geleen duurzaam en energiek' worden op twee ambitieniveaus doelen en activiteiten beschreven. Het beschreven ambitieniveau "Klimaatakkoord" (een akkoord tussen het Rijk en de VNG) is te beschouwen als een basispakket van doelstellingen waarvan verwacht wordt dat iedere gemeente zich inspanst om deze ambities te realiseren. Het ambitieniveau voorlopend/innovatief legt de duurzaamheidslat nog wat hoger, wat op haar beurt ook betekent: meer gemeentelijke inspanning om de doelen te kunnen realiseren.

Hoofdstuk 2 en 3 schetsen het kader voor de duurzaamheidsambities van onze gemeente.

Hoofdstuk 4 geeft voor elk geformuleerd duurzaamheidsthema een overzicht van de ambitie, doelen en uitvoeringsactiviteiten. Hoofdstuk 5, tenslotte, geeft weer welke middelen er nodig zijn om het voorliggende duurzaamheidsprogramma uit te voeren.



2. Gezamenlijke ambitie

Duurzame ontwikkeling. Zorgen voor een leefbare en veilige buurt, met schone lucht, goede en energiezuinige woningen, gezonde voeding en een overstap op schone productieprocessen en landbouw. Om deze doelstelling te bereiken, zijn gemeentelijke maatregelen alleen onvoldoende. Daarom willen we hier als eerste stil staan bij het belang van samenwerking. Want mensen maken de stad, gewoonweg door er te wonen, te werken, te consumeren en te recreëren.

Om de noodzakelijke omslag in denken en doen te bewerkstelligen, moeten we belangrijke partners van de gemeente in de stad - bedrijven, burgers en instellingen - betrekken in onze duurzaamheidsambitie. De stad heeft er belang bij dat ze sterk, sociaal en duurzaam is. Dat ook de leefomgeving van morgen schoon en veilig is, dat mensen zuinig en duurzaam met energie omgaan en dat we zorgvuldig omgaan met verkeer, ecologie en de ruimte.

Communicatie en participatie zijn noodzakelijke instrumenten om betrokkenheid te vergroten, een gedragsverandering in gang te zetten en zo onze duurzame ambities te verwezenlijken.

Mondiale voetafdruk

(de ruimte die we per persoon innemen op aarde voor wonen, eten, kleding, vervoer, recreatie, gebruiksgoederen)

De ruimte die wij als welvarende West-Europeanen in beslag nemen bedraagt 4,4 ha per inwoner. In Noord-Amerika is dit zelfs 9,5 ha, in China 1,5 ha per inwoner. Als iedereen zo zou leven als wij zouden we twee aardbollen nodig hebben.

Als we alle beschikbare ruimte op aarde over alle mensen verdelen en hiervoor de aarde niet willen uitputten, hebben we per persoon maar 1,8 ha beschikbaar (iets meer dan 3 voetbalvelden).

Een duurzame samenleving in de rijke landen vergt aldus een omschakeling in ruimtegebruik, productieprocessen en consumentengedrag.

Tegelijkertijd dient rekening gehouden te worden met het recht op welvaart voor de ontwikkelingslanden.

Het duurzaam inrichten van onze samenleving en het duurzaam ondernemen met ontwikkelingslanden op basis van onder andere fair trade, zijn fundamentele stappen naar een verantwoorde "mondiale voetafdruk".

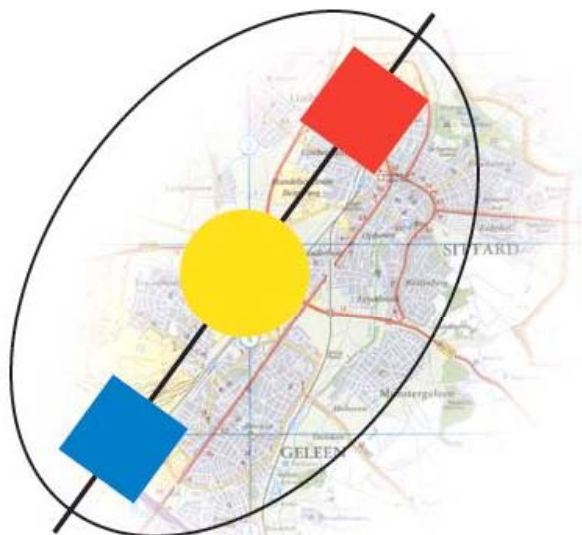


3. Stadsvisie Sittard-Geleen 2016

Sittard-Geleen is ontstaan uit een samenvoeging van drie gemeenten. Daardoor is in één klap een gemeente ontstaan van bijna 100.000 inwoners. Dat is een unieke situatie; een schaa sprong van vergelijkbare omvang heeft in Nederland niet eerder plaatsgevonden.

Deze schaa sprong heeft belangrijke kwalitatieve consequenties. Samenvoeging betekent nog niet dat daarmee direct een eigen identiteit ontstaat. Deze moet opnieuw groeien, nieuw vormgegeven worden. De zoektocht naar de nieuwe identiteit van de stad heeft samen met burgers, bedrijven, instellingen en partners buiten de stad, plaatsgevonden via een aantal interactieve “rondetafelgesprekken”. De nieuwe missie is vastgelegd in de Stadsvisie 2016 Sittard-Geleen en luidt:

Sittard-Geleen wil zich ontwikkelen (transformeren) tot één herkenbare, samenhangende stad, waarin burgers, bedrijven en instellingen actief vorm en inhoud geven aan de stad.



De kenmerken van deze stad zijn:

- een sterke eigen, stedelijke identiteit
- de menselijke maat
- er wordt voortgebouwd op de unieke kenmerken van de samenhangende delen en de bestaande kleinschalige structuur van buurten en dorpen met ieder hun specifieke eigen identiteit;
- innovatief en tegelijkertijd geworteld in een door industriële activiteiten gestempelde traditie
- een hoge kwaliteit van wonen, werken en recreëren
- de bijzondere kwaliteit van het landschap en de aanwezige natuurwaarden
- een open oog voor de trekkersrol van de stad in de regio Westelijke Mijnstreek en een krachtige complementaire positie in het (eu)regionale netwerk
- een antwoord op de demografische ontwikkeling.

**People, planet, profit**

Bij duurzame ontwikkeling spelen economische, sociaal-culturele en ecologische processen een samenhangende rol. Deze drie kernbegrippen vindt men, onder de 3 P's People, Planet, Profit, ook terug in de duurzame ondernemingsstrategieën van bedrijven. Het houdt rekening met de mens (people), het milieu (planet) en met de economie (profit).

Het proces van duurzame ontwikkeling dient in haar drie-eenheid volwaardig en in de juiste planstadia betrokken te worden bij stedenbouwkundige ontwikkelingen, bouwplannen, verkeersplannen, ontwikkel- en revitaliseringsplannen van bedrijventerreinen, als ook in de zorg voor adequate culturele en sociale voorzieningen.

Het volgende hoofdstuk beschrijft welke duurzaamheidsdoelstellingen Sittard-Geleen tussen 2008 en 2016 wil realiseren.

Duurzame ontwikkeling is er op gericht om een goede balans te vinden tussen een goed sociaal en economisch functioneren in een gebied waarbij de schaarse ruimte en goederen zo efficiënt mogelijk gebruikt worden en de milieubelasting zo gering mogelijk is.



4. Sittard-Geleen duurzaam en energiek

1 + 1 = 3

De gemeente Sittard-Geleen heeft inmiddels flink wat ervaring opgebouwd met duurzaamheid. Met name op het gebied van duurzame energie behoort onze gemeente tot de koplopers in Nederland.

Op basis van het gemeentelijk Klimaat- en milieubeleidsprogramma 2003-2006 zijn onder meer de volgende innovatieve duurzaamheidsprojecten gerealiseerd; een biomassacentrale die 1100 woningen van warmte voorziet, de duurzame revitalisatie van bedrijventerrein de Borrekuil met een innovatief energieringleidingnet, het convenant duurzaam bouwen, een tiental gebouwcomplexen met warmtepompen en enkele succesvolle zonneboileracties. Dankzij deze inspanningen is Sittard-Geleen in 2003 benoemd tot Zonneboilerstad en heeft de gemeente in 2004 de Euregionale Duurzaamheidsprijs in ontvangst genomen.

Er zijn dus goede resultaten geboekt. De ingeslagen weg is goed, maar op weg naar een duurzame wereld met een verantwoorde 'mondiale voetafdruk' (zie kader inleiding) moeten er nog enkele fundamentele stappen gezet worden.

In februari 2008 heeft de gemeente de eerste vervolgstap gezet door het Klimaatakkoord 2007-2011 met het Rijk te tekenen. Op hoofdlijnen betekent dit dat Sittard-Geleen de volgende doelstellingen onderschrijft:

- in 2015 zijn de gemeentelijke inkopen 100% duurzaam;
- in 2020 bedraagt het aandeel duurzame energie 20%;
- in 2020 is nieuwbouw CO₂/klimaatneutraal;
- mobiliteit wordt schoner en zuiniger door het instellen van milieuzones en het stimuleren van biobrandstoffen;
- energiestromen bij bedrijven worden efficiënter benut.

Om deze doelstellingen te kunnen realiseren, moet het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid geïntensiveerd en in onderlinge samenhang versterkt worden. Het meest efficiënt wordt dit bereikt door een integrale aanpak op basis van de strategie 'het geheel is meer dan de som der delen (1 + 1 = 3)'.

In dit samenspel der delen en de onderlinge samenhang van de fysieke, sociale en economische factoren (people, planet en profit) zijn verschillende schaalniveaus te onderscheiden.

Op kleine schaal betekent dit bijvoorbeeld dat als een woning van een gezin met een sociaal minimum inkomen grondig wordt geïsoleerd en voorzien wordt van een energiezuinige ketel, de maandelijkse energiekosten lager worden waardoor het besteedbare inkomen van het gezin verbetert, ruimer kan consumeren waardoor op haar beurt het bedrijfsleven weer profiteert door een hogere omzet te behalen.

Synergie op grotere schaal levert op duurzaamheidsgebied à priori nog meer voordeel op.

Duurzaamheid loopt dus dwars door alle gemeentelijke beleidsvelden heen. Om een werkbaar beleidsplan op te stellen met bijbehorend uitvoeringsprogramma wordt het DUURZAAMHEIDSPLAN SITTARD-GELEEN onderverdeeld in de volgende kernthema's.

1. De duurzame gemeentelijke organisatie
2. Duurzame energie



3. Duurzame ruimtelijke ontwikkeling
 - a. Duurzame stedenbouw
 - b. Duurzaam bouwen
 - c. Duurzaam groen en water
4. Duurzame mobiliteit
5. Duurzame economie

Het moge duidelijk zijn dat de gemeente dit niet alleen kan. Zoals ook de Stadsvisie 2012 in samenspraak met burgers, bedrijven, instellingen en partners binnen en buiten de stad tot stand gekomen is, zo zal het bereiken van een duurzaam en energiek Sittard-Geleen alleen maar te realiseren zijn in samenwerking met alle mensen die de stad maken. Gerichte communicatie zal ertoe moeten leiden dat mensen zich hiervan bewust worden en actief gaan participeren in het verduurzamingsproces. Te beginnen in de eigen organisatie om vervolgens het bedrijfsleven, de instellingen en de burgers te benaderen. De paragraaf “participatie en communicatie” beschrijft de wijze waarop deze communicatie-activiteiten worden aangepakt.



4.1 Hoofddoelstellingen

De vijf geformuleerde kernthema's zijn dus de duurzame gemeentelijke organisatie, duurzame energie, duurzame ruimtelijke ontwikkeling, duurzame mobiliteit en duurzame economie. Per kernthema zijn de navolgende doelen bepaald. Hierbij is een onderverdeling gemaakt in twee ambitieniveaus, te weten;

- a) ambitieniveau Klimaatakkoord (Rijk en VNG)
- b) *ambitieniveau voorlopend/innovatief.*

De duurzame gemeentelijke organisatie

ambitieniveau Klimaatakkoord

1. In 2010 is het aandeel duurzaam inkopen 75%
2. In 2015 is het aandeel duurzaam inkopen 100%

ambitieniveau voorlopend/innovatief

3. *In 2020 is de gemeentelijke organisatie, inclusief huisvesting, 100% duurzaam*

Duurzame energie

ambitieniveau Klimaatakkoord

1. In 2010 is het aandeel duurzame energie 10%
2. In 2020 is het aandeel duurzame energie 20%

ambitieniveau voorlopend/innovatief

3. *In 2020 is het aandeel duurzame energie 33%*
4. *In 2040 is de gemeente klimaatneutraal (exclusief Chemelot)*

Duurzame ruimtelijke ontwikkeling

duurzaam stedenbouw, duurzaam bouwen, groen en water

ambitieniveau Klimaatakkoord

1. Duurzaamheid is het leidende kwaliteitskenmerk voor de ontwikkeling van toekomstbestendige ruimtelijke plannen.
2. Voor alle majeure ontwikkelings- en revitalisatieprojecten worden duurzaamheidsvisies opgesteld op basis waarvan plannen tot uitvoering worden gebracht (B&W besluit 25-02-2003).
3. Vanaf 2008 worden alle bouwplannen getoetst op de milieukwaliteit middels het instrument GPR-gebouw, (conform nota van 13-11-2007)

ambitieniveau voorlopend/innovatief

4. *In 2010 is per wijk de gewenste milieukwaliteit bepaald en wordt de milieu-optimalisatie gefaseerd in uitvoering genomen.*
5. *In 2010 zijn er in de gemeente 100 klimaatneutrale woningen gebouwd*
6. *In 2020 is één op de vier woningen klimaatneutraal*

Duurzame mobiliteit

ambitieniveau Klimaatakkoord

1. In 2010 heeft de gemeente een reductie van de "interne" automobiliteit met 5% bereikt door het stimuleren van alternatieve, duurzame vormen van vervoer i.c. fiets en openbaar vervoer
2. In 2010 is de verkeersdoorstroming op het hoofdwegennet verbeterd door ingevoerd Dynamisch Verkeersmanagement en VRI's.
3. In 2010 zijn de maatregelen uit het Luchtkwaliteitsplan Sittard-Geleen (2007) uitgevoerd. Dit betekent een efficiëntere stedelijke distributie, mede op basis van het instellen van milieuzones
4. In 2010 zijn er in de gemeente aardgas- en multifuel tankstations gerealiseerd



ambitieniveau voorlopend/innovatief

5. *In 2015 heeft de gemeente een pilot uitgevoerd met voertuigen aangedreven op waterstof (brandstofcel).*

Duurzame Economie

ambitieniveau Klimaatakkoord

1. De gemeente stimuleert economische groei in de duurzaamheidsbranche op basis van het Cradle to Cradle (C2C) principe.
2. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door in 2015 100% duurzaam in te kopen en aanbestedingen zo veel als mogelijk te baseren op het C2C principe

ambitieniveau voorlopend/innovatief

3. *De gemeente realiseert een voorbeeldproject op basis van het integraal procesontwerp "Cradle to Cradle".*
4. *Bedrijventerreinen zijn verduurzaamd, waarbij speciale aandacht is besteed aan efficiënt ruimtegebruik, multifunctionaliteit en duurzame energie*
5. *Er zijn 10 bedrijven die Duurzaam Inkopen*



4.2 Thematische uitwerking

Voordat we verder ingaan op het hoe en wanneer van de doelen die we hebben geformuleerd voor de kernthema's, moeten we eerst stilstaan bij het gemeenschappelijke kader zoals omschreven in hoofdstuk 2. Want een duurzaam en energiek Sittard-Geleen kunnen we uiteindelijk alleen realiseren met medewerking van bedrijven, burgers en maatschappelijke organisaties in onze gemeente.

In de thematische uitwerking zijn naast ambities en doelen ook uitwerkingsactiviteiten beschreven. Deze activiteiten zijn niet limitatief, maar moeten gezien worden als richtinggevendende activiteiten om de geformuleerde doelen te kunnen realiseren. Gaandeweg de planperiode 2008-2016 zullen aan de hand van nieuwe ontwikkelingen en technieken, activiteiten worden aangepast, geïntensiveerd of nieuw worden toegevoegd.

4.2.1 Gezamenlijke ambitie

Het tij is gunstig. Mondiaal, continentaal, landelijk, regionaal en lokaal is een omslag gaande in het besef dat er een te groot beslag gelegd wordt op de aarde, de milieudruk te hoog wordt en de aarde – mede door menselijk handelen - opwarmt.

De gemeente neemt haar verantwoordelijkheid en wil bijdragen aan een duurzame wereld, te beginnen dicht bij huis, in Sittard-Geleen. De energierekeningen van de burgers stijgen, het weer wordt natter en warmer. Duurzaamheid leeft. Het is zaak dit ten volle te benutten en om te schakelen.

Ambitie

ambitieniveau Klimaatakkoord

Sittard-Geleen, voorloper in duurzaamheid

ambitieniveau voorlopend/innovatief

Sittard-Geleen, de top in duurzaamheid

Doel

1. Informeren van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties over de Sittard-Geleense werkwijze om de stad te verduurzamen en klimaatopwarming tegen te gaan via de ambitie 'Sittard-Geleen duurzaam en energiek'.
2. Vergroten betrokkenheid burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Uitwerking:

	activiteit	opmerkingen	dekking formatie / budget
1	Opzetten van een gedifferentieerde en gerichte campagne/strategie om ambtenaren, burgers, bedrijven en organisaties te betrekken bij duurzame initiatieven in de stad.	Voor elke doelgroep zullen separate campagnes opgezet moeten worden die qua inhoud en toon specifiek op de doelgroep zijn afgestemd	deels / deels
2	Opzetten van een programma Duurzame Samenleving waarin integrale duurzame educatie- en participatieprojecten voor en door burgers en bedrijfsleven worden opgezet en uitgevoerd.	LA 21, NME	deels / deels

3	Duurzaamheidsrubriek op gemeentelijke website	Hier staan alle duurzaamheidsgerelateerde zaken op, beleidsstukken, projecten, acties, subsidies,	deels / deels
4	Opzetten en onderhouden van een communicatienetwerk (interactief).		deels / deels



4.2.2 De duurzame gemeentelijke organisatie

De gemeente heeft een centrale rol, heeft de regie in de ontwikkeling en het beheer van de stad in z'n algemeenheid en in het bijzonder als overheidsorganisatie die het goede voorbeeld dient te geven in verantwoord duurzaam ondernemen. De gemeentelijke organisatie dient dus voorop te lopen om de bedrijfsprocessen duurzaam te organiseren, duurzaam in te kopen en op termijn gehuisvest te zijn in een duurzaam en klimaatneutraal gebouw.

Ambitie

De gemeente Sittard-Geleen geeft het goede voorbeeld aan burgers en bedrijven om haar eigen bedrijfsvoering en organisatie duurzaam in te richten.

Doel

ambitieniveau Klimaatakkoord

1. In 2010 is het aandeel duurzaam inkopen 75%
2. In 2015 is het aandeel duurzaam inkopen 100%

ambitieniveau voorlopend/innovatief

3. *In 2020 is de gemeentelijke organisatie, inclusief huisvesting, 100% duurzaam*

Uitvoering

	activiteit	opmerkingen
1	Duurzaam inkopen, conform B&W nota	De B&W nota duurzaam inkopen (2007) bepaalt dat de gemeente >50% duurzaam inkoopt. Dit strookt niet met de VROM/VNG afspraak. Doelstelling moet aangescherpt worden naar 75% in 2010 en 100% in 2015
2	Bij inkoop en aanbestedingen Fair trade en Cradle to Cradle als primaire wegingsfactoren opnemen	Beleidsnota Fair Trade is in voorbereiding b.v. plastic koffiebekers vervangen door kartonnen of bioplastische bekers
3	Structureren en implementeren duurzaam inkopen in gemeentelijke organisatie. Formeren van een interdisciplinaire werkgroep duurzaamheid	Gemeentelijk duurzaam inkopen/aanbesteden beslaat een breed terrein (van kringlooppapier tot inrichten openbare ruimte) Alle inkopen en aanbestedingen doorlichten b.v. in B&W format een kopje duurzaamheid opnemen
4	Het gemeentelijk wagenpark is schoon en zuinig, het voldoet in 2015/2020 aan de strengste milieueisen.	Auto's voldoen aan de strengste luchtkwaliteitseisen De helft van het wagenpark rijdt op elektriciteit, waterstof, aardgas (de energie ervan wordt duurzaam opgewekt cq gecompenseerd)
5	De gemeentelijke afvalinzamelstructuur is in 2011 ingericht op optimale afvalscheiding en preventie (voorkomen van afval)	



4.2.3 Duurzame energie

Ons huidige energieverbruik en de wijze waarop we de fossiele brandstoffen hiervoor inzetten, is momenteel niet duurzaam. Veel van de gebruikte energie komt van primaire bronnen met een beperkte voorraad. De uitstoot van CO₂ en andere broeikasgassen zorgen, aan grenzende zekerheid, voor het versterkte broeikaseffect waardoor de aarde in versnelt tempo opwarmt. Daarnaast komt een deel van onze energie uit instabiele regio's waardoor de energievoorziening op lange termijn onzeker is.

Om de uitstoot van broeikasgassen te reduceren en minder afhankelijk te zijn van instabiele energieleverende regio's is omschakeling naar meer duurzaam, lokaal opgewekte energie wenselijk.

Ambitie

De gemeente Sittard-Geleen heeft reeds een aantal aansprekende duurzame energie (DE) projecten gerealiseerd waardoor het huidige aandeel DE 6,27% bedraagt (bij doorgang windproject Holtum-Noord 8,27%). Deze koppositie wil zij versterken en uitbouwen naar de situatie waarbij de gemeente volledig klimaatneutraal (autarkisch) is.

Doel

ambitieniveau Klimaatakkoord

1. In 2010 is het aandeel duurzame energie 10%
2. In 2020 is het aandeel duurzame energie 20%

ambitieniveau voorlopend/innovatief

3. In 2020 is het aandeel duurzame energie 33%
4. In 2040 is de gemeente klimaatneutraal (exclusief Chemelot)

Uitvoering

	activiteit	opmerkingen
1	Biomassa centrale	Herbouw is gestart
2	Windenergieproject Holtum-Noord	Bestuurlijke besluitvorming moet nog plaatsvinden
3	Warmtepompen gestapelde bouw en utiliteit	Doorlopend
4	Grootschalige projectmatige introductie van HR-E en HR-W ketels	2 projecten zijn opgestart
5	Industriële restwarmte Chemelot voor energievoorziening woningen (Lindenheuvel)	Is in vooronderzoek Koppeling met Interreg
6	DE stimuleringsprojecten (zonneboilers, PV, warmtepompen, kleine windturbines)	doorlopend
7	Innovatieve transitie technieken introduceren (waterstof/brandstofcel)	
8	Verduurzamen bedrijventerreinen, naar voorbeeld van Borrekuil	
9	Verduurzamen Openbare Verlichting	Structurele vervanging, intensiveringslag middels SenterNovem onderzoek (1.500,-)

10	Waterkracht	Implementatieproject waterkracht lokale beken, Maas, kanaal
11	Stimuleren kleine windturbines op bedrijventerreinen en particulieren	Stimuleren vanuit duurzaamheidsfonds
12	Volgen nieuwe ontwikkelingen DE technologie en energietransitie	Dit om de finale DE doelstellingen te kunnen halen
13	OPAC (ondergrondse pomp-accumulatie centrale)	Energie-opslag middels waterbuffer in combinatie met waterkracht

Het Rijk verscherpt de wettelijke EPC-norm stapsgewijs naar CO2 neutraal in 2020

2007 = 0,8	2015 = 0,4
2011 = 0,6	2020 = CO2 / klimaatneutraal



4.2.4 Duurzame Ruimtelijke Ontwikkeling

Duurzame ruimtelijke ontwikkeling is het tot stand brengen van een duurzame samenleving door in het planproces alle kansen en mogelijkheden te benutten om een hoge ruimtelijke kwaliteit te realiseren waarbij de ruimte zo efficiënt mogelijk wordt gebruikt en de milieubelasting zo laag mogelijk is.

Duurzaam stedelijke ontwikkeling is de basis, ja zelfs een voorwaarde, om de duurzaamheidsdoelstellingen op de verschillende deelthema's te kunnen realiseren. Stedenbouw is immers het geheel van de deelelementen natuur, ecologie, cultuurhistorie, water, verkeer, luchtkwaliteit, gebouwen en energievoorzieningen die samen de ruimtelijke kwaliteit en gebruikswaarde van een gebied bepalen. De stelling "het geheel is meer dan de som der delen" is bij uitstek van toepassing op duurzame stedenbouw.

Duurzaam bouwen Mensen stellen meer en meer hoge eisen aan hun woning en directe woonomgeving. De klimaatveranderingen en de eisen aan een gezonde leefomgeving hebben de nodige consequenties voor het ontwerp en inrichting van woningen en wijken. De opwarming van de aarde vraagt om het weren van zonlicht en om extra koeling van woningen en gebouwen. De energierekening van huishoudens zal zonder maatregelen een belangrijk deel van de woonlasten gaan vormen. De opvang en afvoer van overvloedig regenwater vraagt om adequate waterbergings- en afvoersystemen. Woningen zullen van een hoge kwaliteit moeten zijn; comfortabel, energiezuinig, veilig, toegankelijk, gezond binnenmilieu (geen geluidhinder, schone bodem en lucht), die duurzaam gebouwd en duurzaam in gebruik moeten zijn (levensloopbestendig).

Duurzaam groen en water verhogen de belevingswaarde en recreatiemogelijkheden in de stad. Daarnaast draagt het bij aan een gezond leefklimaat in een stedelijk gebied en kunnen de gevolgen van klimaatverandering (periodes met meer extreme regenbuien en droogtes) beter opgevangen worden.

Ambitie

De gemeente Sittard-Geleen wil een levendige stad zijn met een vitaal en aantrekkelijk landelijk gebied. De extra ruimte voor wonen en werken moet zo veel mogelijk worden gevonden in het bestaand gebied. In de stad willen we voldoen aan de wensen en eisen voor een duurzame woon- en leefomgevingskwaliteit. Overal moet worden voldaan aan de basisnormen voor een schone en veilige woonomgeving. Dit betekent een schone bodem, schone lucht, verminderen van de geluidbelasting en een goed beheer van de openbare ruimte.

Bij stedelijke ontwikkelingen en herinrichtingen wordt ingezet op een versterking van de groen- en waterstructuur als voorwaarde voor stedelijke kwaliteit en adaptatie op klimaatveranderingen (wateropvang versus verdroging)

Doel

ambitieniveau Klimaatakkoord

1. Duurzaamheid is het leidende kwaliteitskenmerk voor de ontwikkeling van toekomstbestendige ruimtelijke plannen.
2. Voor alle majeure ontwikkelings- en revitalisatieprojecten worden duurzaamheidsvisies opgesteld op basis waarvan plannen tot uitvoering worden gebracht.
3. Vanaf 2008 worden alle bouwplannen getoetst op de milieukwaliteit middels het instrument GPR-gebouw, (conform nota van 13-11-2007)



ambitieniveau voorlopend/innovatief

4. In 2010 is per wijk de gewenste milieukwaliteit bepaald en wordt de milieu-optimalisatie gefaseerd in uitvoering genomen.
5. In 2010 zijn er in de gemeente 100 klimaatneutrale woningen gebouwd
6. In 2020 is één op de vier woningen klimaatneutraal

Uitvoering

	activiteit	opmerkingen
1	Opnemen duurzaamheid als vast thema bij stedenbouwkundig ontwerp en planontwikkeling.	Duurzaamheid moet vast criterium zijn in gehele proces
2	Opstellen van duurzaamheidsvisies voor (majeure) stedenbouwkundige ontwikkelings- en revitalisatieprojecten	Opstelling m.b.v. de Milieu Maximalisatie Methode, reeds uitgevoerd voor Lindenheuvel, Stadshart-Geleen en deels voor Zitterd Revisited Opm; te weinig praktisch opgepakt
3	Toepassen van het Nationaal Pakket Duurzame Stedenbouw.	Te weinig toegepast, moet geïntensiveerd worden
4	Uitvoeren programma Klimaat-en dubobeleid BANS I en BANS II	BANS 1 is uitgevoerd, aanvraag BANS II moet in 2008 opgestart worden
5	Gebiedsgericht verbeteren van de milieukwaliteit in de leefomgeving Koppeling aan beleidsnotitie "De (sociale) kwaliteit van de woonomgeving doet er toe"	Met de MILO werkwijze wordt gebiedsgericht de milieukwaliteit in kaart gebracht om daarmee gericht de milieukwaliteit per gebied te verbeteren MILO=Milieukwaliteit LeefOmgeving Basiskwaliteit kan inzichtelijk gemaakt worden mbv het instrument Duurzaamheids-Profiel op Locatie (DPL) Try out bij herontwikkeling Sanderbout!
6	Duurzaam Bouwen verankeren in bouwproces	Structureren en intensiveren
7	Operationaliseren/toepassen nota "GPR-gebouw en energieprestatie EPC 0,7"	
8	Subsidieregelingen duurzaamheid; zonne-energie, warmtepompen, groendaken e.d.	
9	Toepassing nota; "duurzame bouwmaterialen"	Sluit aan op Cradle to Cradle Structureren en intensiveren
10	Groenstructuurvisie	Op basis van dit beleidsdocument vindt planuitwerking van projecten plaats
11	A2/Spoor-Maaszone (energieproject waterbuffer met verval en windenergie Holtum-Noord)	Uitwerking integrale gebiedsvisie, is basis voor realisatie van toekomstige projecten
12	Landschapspark de Graven en Landschapspark Susteren	Realisatie van projecten in het buitengebied van Sittard-Geleen-Schinnen en Born-Susteren
13	Groene Waarden	Actualisatie van bestaande gebiedsvisie; is de basis voor realisatie van toekomstige projecten
14	Gemeentelijk Rioleringsplan 2009-2012	Wordt medio 2008 opgestart
15	Afkoppelen regenwater in Bouwverordening	Is reeds opgenomen in de gemeentelijke

	(nieuwbouw)	bouwverordening
16	Afkoppelen regenwater (bestaande bouw) Subsidieregeling Waterschap	nieuwe activiteit
17	Project "vergroenen binnenstad" (stimuleren aanleg groene daken)	
18	Adaptatiemogelijkheden "klimaatveranderingen"	Grensmaas project Meenemen in nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen
19	Afschaffen chemische onkruidbestijding	
20	Opzetten van een Revolving Fund	Een fonds opzetten om duurzaamheidsprojecten, die zichzelf terugverdienen, voor te financieren

De University of Manchester heeft berekend dat 10% toename van de hoeveelheid groen in stedelijke gebieden de stedelijke temperatuur met ongeveer 4°C kan doen verminderen. Wetenschappers zeggen dat een beperkte toename van parken en straatbomen de voorspelde temperatuurstijgingen in de steden als gevolg van de opwarming van de aarde kunnen compenseren.



4.2.5 Duurzame mobiliteit

Compacte steden kennen allen het probleem om de stad bereikbaar te houden en tevens te zorgen dat het leef- en verblijfsmilieu zo min mogelijk wordt belast.

Als gevolg van een aantal maatschappelijke ontwikkelingen, zoals een grotere welvaart, een grotere arbeidsparticipatie en een groter autobezit, is het aantal verplaatsingen toegenomen waarmee ook de belasting op het milieu.

De bereikbaarheid van de centra in Sittard en Geleen staat als gevolg van de alsmear toenemende automobilititeit onder druk. Realisering van de doelstellingen van de stadsvisie leidt tot aanzienlijke toename van die druk.

Ambitie

De gemeente Sittard-Geleen wil de bereikbaar van de stad garanderen c.q. te optimaliseren met in achtneming van de leefbaarheid.

De bereikbaarheid wordt geoptimaliseerd door het infrastructurele netwerk te verbeteren (A2/A76, Westelijke Randweg, op termijn de oostelijke ontsluiting deels over Duits grondgebied), het stimuleren van openbaar vervoer, langzaam verkeer en alternatieve vervoersvormen. Met name de inzet van openbaar vervoer moet het mogelijk maken in de stad verkeersluwe zones te creëren.

Doel

ambitieniveau Klimaatakkoord

1. In 2010 heeft de gemeente een reductie van de "interne" automobilititeit met 5% bereikt door het stimuleren van alternatieve, duurzame vormen van vervoer i.c. fiets en openbaar vervoer
2. In 2010 is de verkeersdoorstroming op het hoofdwegennet verbeterd door ingevoerd Dynamisch Verkeersmanagement en VRI's.
3. In 2010 zijn de maatregelen uit het Luchtkwaliteitsplan Sittard-Geleen (2007) uitgevoerd. Dit betekent een efficiëntere stedelijke distributie, mede op basis van het instellen van milieuzones
4. In 2010 zijn er in de gemeente aardgas- en multifuel tankstations gerealiseerd

ambitieniveau voorlopend/innovatief

5. In 2015 heeft de gemeente een pilot uitgevoerd met voertuigen aangedreven op waterstof (brandstofcel)

Uitwerking

	Activiteit	opmerkingen
1	Aanleg Rijkswegboulevard als hoogwaardige openbaar vervoer verbinding tussen centrum Geleen, Middengebied en centrum Sittard.	
2	Realisatie van een betere verkeersdoorstroming middels VRI's (en Dynamisch Verkeersmanagement).	Gefaseerd in uitvoering
3	Vervanging standaardlampen in VRI's door LED's	Gefaseerd in uitvoering
4	Netwerkanalyse; eind 2010 is een reductie van de interne automobilititeit met -5% bereikt door het stimuleren van alternatieve, duurzame vormen van vervoer, i.c. fiets en openbaar vervoer	Fietsplan medio 2008 gereed OV-verbeterende maatregelen worden gefaseerd in uitvoering genomen
5	Uitvoeren Luchtkwaliteitsplan Sittard-Geleen, waaronder instellen milieuzones en realisatie aardgas- en multifuel tankstations.	In uitvoering
6	Sanering A- en railwoningen ISV III	In uitvoering



4.2.6 Duurzame economie

Bedrijvigheid staat aan de basis van onze welvaart. Een sterke economie is een belangrijke voorwaarde voor een duurzaam sociaal klimaat. Een optimaal vestigingsklimaat voor bedrijvigheid levert ook veel werkgelegenheid op.

Ambitie

De gevolgen van een hoge milieubelasting en klimaatverandering bieden kansen voor nieuwe kennisontwikkeling, innovatieve bedrijvigheid en daarmee nieuwe werkgelegenheid. Sittard-Geleen als centrum, als kweekvijver van duurzame producten en technieken (silicium, bioplastics).

Doel

ambitieniveau Klimaatakkoord

6. De gemeente stimuleert economische groei in de duurzaamheidsbranche op basis van het Cradle to Cradle (C2C) principe.
7. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door in 2015 100% duurzaam in te kopen en aanbestedingen zo veel als mogelijk te baseren op het C2C principe

ambitieniveau voorlopend/innovatief

8. *De gemeente realiseert een voorbeeldproject op basis van het integraal procesontwerp "Cradle to Cradle".*
9. *Bedrijventerreinen zijn verduurzaamd, waarbij speciale aandacht is besteed aan efficiënt ruimtegebruik, multifunctionaliteit en duurzame energie*
10. *Er zijn 10 bedrijven die Duurzaam Inkopen*

Uitwerking

	activiteit	opmerkingen
1	Bedrijventerreinen verduurzamen naar voorbeeld van Duurzaam Bedrijventerrein Borrekuil.	
2	Duurzaam Inkopen; de gemeente geeft het goede voorbeeld middels "Duurzaam Inkoopbeleid" (75% wordt duurzaam ingekocht in 2010 en 100% in 2015)	Eigen organisatie
3	In de gemeente wordt een voorbeeldproject gerealiseerd op basis van het procesontwerp Cradle to Cradle	In samenwerking met bedrijven op ruimtelijk-fysiek vlak of productieproces
4	De gemeente stimuleert het Cradle to Cradle (C2C) principe bij bedrijven en geeft daarbij zelf het goede voorbeeld door gemeentelijke inkopen en aanbestedingen te baseren op het C2C principe	
5	Fair Trade Gemeente maakt afspraken met bedrijfsleven (winkels en horeca) om fair trade producten in het verkoopassortiment op te nemen	Om fair trade gemeente te kunnen worden is dit een van de voorwaarden
6	Parkmanagement op bedrijventerreinen	Is in uitvoering genomen
7	Wet milieubeheer en duurzaamheid	De Wet milieubeheer biedt mogelijkheden om duurzaamheid (energie-besparing, afvalpreventie e.d.) aan bedrijven op te leggen

8	Duurzame bedrijven belonen	Bedrijven belonen middels lagere grondprijs, minder leges heffen, minder belasting (WOZ , OZB??)
9	Energieteams voor bedrijven	Naar analogie van "energieteams in uw wijk" worden energiebesparende maatregelen bij bedrijven getroffen

Cradle to Cradle (C2C)

(afval is voedsel / kringlopen sluiten)

- Ontwerp producten en processen zo dat de waardevolle materialen om ze te produceren beschikbaar blijven voor de mens en zijn natuurlijke omgeving.
- Ontwerp alle producten zodanig dat ze volledig kunnen worden hergebruikt, uitgaande van het principe; afval is voedsel.
- Een product moet volledig afbreekbaar zijn in de biosfeer en daar als voedsel dienen voor natuurlijke organismen.
- Alle niet afbreekbare stoffen moeten beschouwd worden als een hoogwaardige grondstof voor nieuwe producten in de technosfeer.
- Zorg er voor dat er tijdens de fabricage van een product op geen enkele wijze schadelijke afvalstoffen ontstaan.



5. Ambitieniveaus, capaciteit en middelen

Het beleidsplan “Sittard-Geleen Duurzaam en Energiek” beschrijft per beleidsthema op twee ambitieniveaus doelstellingen en actiepunten. Te weten de ambities op het niveau van het “Klimaatakkoord Gemeenten en Rijk” en het ambitieniveauniveau “voorlopend/innovatief”.

- a) ambitieniveau Klimaatakkoord (Gemeenten en Rijk 2007-2011)
op dit niveau worden, bovenop de reguliere taken van de gemeente, extra activiteiten en inspanningen geleverd op de verschillende beleidsthema's (de hoofddoelstellingen zijn; in 2015 zijn de gemeentelijke inkopen 100% duurzaam; in 2020 bedraagt het aandeel duurzame energie 20%; in 2020 is nieuwbouw klimaatneutraal; mobiliteit wordt schoner en zuiniger door het instellen van milieuzones en het stimuleren van biobrandstoffen en energiestromen bij bedrijven worden efficiënter benut).
- b) ambitieniveau voorlopend/innovatief; op dit niveau onderscheidt de gemeente zich nadrukkelijk en neemt het op duurzaamheidsgebied een leidende positie in.

In de onderstaande schema's wordt voor de ambitieniveaus “klimaatakkoord” en “voorlopend/innovatief” beschreven welke middelen nodig zijn om het duurzaamheidsbeleid op elk niveau te kunnen uitvoeren.

A. Ambitieniveau Klimaatakkoord

De inschatting van de benodigde capaciteit en middelen voor dit ambitieniveau is in onderstaande tabel weergegeven. Het betreft hier de extra capaciteit en middelen die nodig zijn om de doelstellingen uit het programma “klimaatakkoord” te kunnen verwezenlijken.

thema	formatie	middelen
Duurzame gemeentelijke organisatie	-	50.000,-
Duurzame energie	0,1	1.000.000,-
<i>Duurzame ruimtelijke ontwikkeling</i>	0,1	500.000,-
Duurzame Stedenbouw		
Duurzaam bouwen		
Duurzaam groen en water		
Duurzame mobiliteit	-	-
Duurzame economie	-	100.000,-
Communicatie	0,1	50.000,-
totaal	0,3 formatie	1.700.000,-



B. Ambitieniveau voorlopend / innovatief

De inschatting van de benodigde capaciteit en middelen voor dit ambitieniveau is in onderstaande tabel weergegeven. Ook hier betreft het de extra capaciteit en middelen die nodig zijn om de doelstellingen uit het programma “voorlopend/innovatief” te kunnen verwezenlijken.

thema	Uren/formatie	middelen
Duurzame gemeentelijke organisatie	0,1	100.000,-
Duurzame energie	0,3	1.000.000,-
<i>Duurzame ruimtelijke ontwikkeling</i>	0,3	1.500.000,-
Duurzame Stedenbouw		
Duurzaam bouwen		
Duurzaam groen en water		
Duurzame mobiliteit	-	-
Duurzame economie	0,1	300.000,-
Communicatie	0,2	100.000,-
totaal	1,0 formatie	3.000.000,-